21/02/1994 33681
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
σ.
ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΤΕΧΝΗΣ

Σε στενό οικογενειακό κύκλο

Στην Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης» στη Θεσσαλονίκη

Του **Σπύρου Παγιατάκη**

ΑΠΟ τον Οκτώβριο του 1979 έως τον Μάρτιο του 1993, η Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης» ανέβασε τα παρακάτω τριάντα επτά έργα: ... »γράφει το οπισθόφυλλο του προγράμματος. Η λίστα που ακολουθεί είναι εντυπωσιακή όχι τόσο για την ποσότητα, όσο για ένα ρεπερτόριο το οποίο κινείται επικίνδυνα δίπλα στα τείχη ενός εγκεφαλικότατου γκέττο. Πίντερ, Μισίμα, Ρουζέβιτς, Ντίλαν Τόμας, Ρίτσος και Μπέργκμαν είναι ονόματα τα οποία, ως επί το πλείστον, δεν ελκύουν παρά μία πολύ ειδικευμένη μερίδα θεατών.

Υπάρχει, βέβαια, και ο Ξενόπουλος, ο Λόρκα, ο Μπρεχτ και ο Τσέχοφ –για ν' αναφερθώ στους «πιο ελαφρούς», αλλά το στίγμα έχει ήδη δοθεί: Εδώ έχουμε να κάνουμε με τις σοβαρότερες δυνατές προθέσεις όσον αφορά στην επιλογή των κειμένων. Βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μία δουλειά η οποία δεν θέλει να έχει καμιά σχέση με το ονομαζόμενο ελεύθερο, ή εμπορικό θέατρο. Με ιεραποστολικό ζήλο και με καλογερίστικο πείσμα δεκαπέντε χρόνια τώρα η Πειραματική αυτή σκηνή κατόρθωσε να αποκτήσει το κοινό της –κυρίως «υποψιασμένους» από τον πανεπιστημιακό χώρο– και να γίνει ένας στέρεος θεσμός στη Θεσσαλονίκη.

Στην ιδιαίτερα απαιτητική –προσφάτως– Θεσσαλονίκη, η οποία με τεράστια ικανοποίηση ανακαλύπτει πως της προσφέρονται –επιτέλους!– τα επιχειρήματα ώστε να ονομάρει –δικαίως!– την επαρχιωτοποιημένη και διαρκώς υποβαθμιζόμενη Αθήνα, η «Τέχνη» με την Πειραματική της Σκηνή είναι ένα κερασάκι πάνω στην πολιτιστική ιδιαιτερότητα της «Συμπρωτεύουσας».

Φέτος το γκέττο άνοιξε τις πύλες του για να δεχθεί έναν ταξικό εχθρό. Τον Ανδρέα Βουτσινά. Ο διόλου καλογερίστικης ιδιοσυγκρασίας –όσον αφορά τουλάχιστον τις σκηνοθεσίες του– εμπορικότατος αυτός σκηνοθέτης μπήκε δίχως την παραμικρή ευλάβεια μέσα στον αποστειρωμένο ναό της «Τέχνης» κι ανέτρεψε ως διά μαγείας τον ακαδημαϊκό καθωσπρεπισμό και τους πειραματισμούς με ημερομηνία λήξεως το 1970, που συνάντησε μέσα στο θέατρο (300 θέσεις) «Αμαλία».

Σκηνοθετώντας ένα γαλλικό έργο που μιλάει για ένα πρόσφατο πένθος το οποίο κανένας από τους συγγενείς δεν παίρνει ιδιαίτερα τραγικά, το «Σε στενό οικογενειακό κύκλο» (ο γαλλικός τίτλος είναι επεξηγηματικότερος Conversations apres un enterrement) της 39χρονης Γιασμίνα Ρεζά, ο Ανδρέας Βουτσινάς κατόρθωσε ένα τεράστιο επίτευγμα: κρατήθηκε! Συγκρατήθηκε, αποδεικνύοντας έτσι πόσο ικανός δάσκαλος μπορεί να είναι και πόσο πλήρης ευαισθησιών σκηνοθέτης, όταν δεν παρασύρεται από τις εκρήξεις επιδειξιομανίας που τον κατατρύχουν και εκφράζονται πότε με σύννεφα στέρεου πάγου και πλημμυρίζουν τη σκηνή, και πότε με ζαλιστικά περιστρεφόμενα σκηνικά, με εμφανέστατο το στόχο να καπελώνει μονίμως ο σκηνοθέτης τον συγγραφέα.

Οι Δημήτρης Ναζίρης, Μένη Κυριάκογλου, Εφη Σταμούλη και Πέτρος Ζηβανός σε σκηνή του έργου «Σε στενό οικογενειακό κύκλο» που παρουσιάζεται στην Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης» στην Θεσσαλονίκη.

Πάνω στην ωραία ζωντανά καθημερινή μετάφραση του Κωστή Σκαλιόρα, ο Α. Βουτσινάς δούλεψε σαν σε παρτιτούρα, χρωματίζοντας με αισθαντικότητα τα tempi σαν έμπειρος μαέστρος ο οποίος ξέρει πότε το moderato είναι εύλογα μετριοπαθές και πότε το adagio σημαίνει όχι απλώς αργά, αλλά ταυτόχρονα και με γενναία δόση πνευματικής υπέρβασης.

Τα μέλη της «ορχήστρας δωματίου» (της camerata όπως επιβάλλει ο τελευταίος ελληνικός νεολογισμός) μια ομάδα ηθοποιών με ωριμότητα και ομοιογένεια που η Αθήνα έχει να ζήσει από τις –παλιές– καλές μέρες του Κ. Κουν. Ο Πέτρος Ζηβανός, ο Γιάννης Μόχλας, ο Δημήρης Ναζίρης είναι μεν εγκεφαλικοί ηθοποιοί (αυτό γίνεται αντιληπτό και από τον ανύποπτο θεατή) αλλά σε τούτη δω την παράσταση η πνευματική τους αυτή ενασχόληση φτιάχνει επιτέλους λίαν ενδιαφέροντες σκηνικούς χαρακτήρες. Εύγευστη –παρά το πολύ πιπέρι και τ' άφθονα μπαχαρικά που έπεσαν στην συνταγή– η Σεσίλ της Μένης Κυριάκογλου. Δίχως εύκολες γραφικότητες και γεμάτη χυμώδη εσωτερικό σπαραγμό η γεροντοκόρη της Κατερίνας Σιώρη. Αξιοπρεπέστατη αλλά δίχως δυνατότητες απογείωσης η –σχεδόν μόνιμη πρωταγωνίστρια της ομάδας– Εφη Σταμούλη.

Ενα καλοσχεδιασμένο, με εφευρετικές λύσεις για προβληματικές σκηνές σκηνικό –όπως αυτό της Τίτι Κυριακίδου– δεν αρκεί από μόνο του. Δεν φτάνει αν δεν είναι από καλά έως άψογα (όπως στην περίπτωσή μας) κατασκευασμένο. Μια εκτέλεση που την ανέλαβε ο Βασίλης Σακκής. Μπράβο του. Οπως επίσης δεν φτάνει αν δεν φωτιστεί και σωστά. Τον γεμάτο υποβολές φωτισμό τον υπογράφει εδώ ο Στράτος Κουτράκης. Και ένα καλό σκηνικό μπορεί συχνά να γίνει σμπαράλια από αταίριαστα κοστούμια. Εδώ δεν τα υπογράφει κανείς. Ηταν παρ' όλα αυτά καλαίσθητα και υπογράμμιζαν χαρακτήρες, όχι τύπους.

Μια από τις καλύτερες δουλειές– του συνήθως ενοχλητικά εξωστρεφή– Ανδρέα Βουτσινά και μια σημαδιακή στροφή ενός –με τάσεις αιμομιξίας– θιάσου που μ' αυτή την παράσταση εμφανίζει τη διάθεση να γκρεμίσει ένα ντουβαράκι από το τείχος από το οποίο περικλείεται.